

August Scholtis

Śląski pisarz i publicysta

Twórczość po 1945 roku

August Scholtis
Śląski pisarz i publicysta

Twórczość po 1945 roku

Pod redakcją
Grażyny Barbary Szewczyk i Michała Skopa

Katowice 2012

KOMITET WYDAWNICZY:

prof. zw. dr hab. Jan Malicki – *przewodniczący*
mgr Magdalena Skóra – *zastępca przewodniczącego*
dr Barbara Maresz – *sekretarz*
dr Teresa Roszkowska
mgr Aneta Satława

Publikacja sfinansowana przez Uniwersytet Śląski w Katowicach
© Copyright by Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2012
© Copyright by Biblioteka Śląska w Katowicach, 2012

Recenzent prof. dr hab. Edward Białek

Zdjęcia Augusta Scholtisa SLUB / Deutsche Fotothek, Fot. Fritz Eschen

ISBN 978-83-60209-86-8

Okladka

Ryszard Latusek
na podstawie projektu
Ewy Paździory-Palus

Adiustacja

Elwira Zborowska

Skład i łamanie

Zdzisław Grzybowski

Druk i oprawa

Biblioteka Śląska w Katowicach

Nakład 150 egzemplarzy

Spis treści

Grażyna Barbara Szewczyk	
Słowo wstępne	7
Grażyna Barbara Szewczyk	
Niemcy i powojenna rzeczywistość w szkicach niepokornego felietonisty Augusta Scholtisa	9
Renata Dampc-Jarosz	
„My Kaczmarki”. Śląsk i Ślązacy w listach Augusta Scholtisa z lat 1945–1957	25
Nina Nowara	
Świat i antyświat w krótkich formach epickich Augusta Scholtisa	39
Michał Skop	
Recepcja Augusta Scholtisa w polskiej prasie	55
Materiały ilustracyjne	87

Słowo wstępne

Urodzony na pograniczu śląsko-morawskim, w miejscowości Bolatice, August Scholtis (1901–1969), autor powieści, opowiadań, felietonów i dramatów, znany jest w Polsce wąskiemu gronu miłośników i badaczy literatury śląsko-niemieckiej. Mimo że jego powieściowy debiut – *Ostwind* (1932), osadzony w realiach historycznych Górnego Śląska na początku XX wieku, recenzowany był kilkakrotnie przez polskich krytyków w latach trzydziestych i po II wojnie światowej, nigdy nie został przełożony na język polski.

Utwór ten z uwagi na postać głównego bohatera, Górnoszlązaka, rozdartego narodowo oraz zmieniające się tożsamościowe opcje, jak i na Scholtisowską interpretację wydarzeń zaciekawiał i prowokował odbiorców do polemiki. Dyskusja wokół „śląskich tematów” w prozie pisarza, jego stosunku do Niemców, Ślązaków i Polaków, trwa do dzisiaj, skłaniając zainteresowanych do uważnego studiowania jego tekstów.

Polecając polskim czytelnikom niewielkiej objętości publikację przygotowaną do druku z okazji 110. rocznicy urodzin A. Scholtisa, chcemy zwrócić uwagę na nierozpoznany dotychczas obszar jego twórczej działalności, obejmujący lata po II wojnie światowej. Na okres ten przypada z jednej strony jego współpraca z berlińską prasą, na łamach której zamieszczał felietony o życiu społeczno-kulturalnym Berlina, szkice, relacje z podróży i portrety śląskich pisarzy, z drugiej obszerna korespondencja, dokumentująca jego kontakty z niemieckimi intelektualistami, wydawcami i literatami. Po trzecie powstają w latach pięćdziesiątych opowiadania fan-

tastyczne i humoreski, nawiązujące do śląskich wątków i zapamiętanych przez autora wydarzeń z dzieciństwa. Te trzy aspekty pisarstwa Scholtisa – felietonistyka, listy i fascynacja niezwykłością – pozwalają poznać jego bogaty warsztat artystyczny, jego pasje, źródła inspiracji, stosunek do polityki niemieckiej po 1945 roku, a przede wszystkim jego powojenną biografię literacką.

W tomie pt. *August Scholtis. Śląski pisarz i publicysta. Twórczość po 1945 roku* czytelnik znajdzie także pełną polską bibliografię przedmiotu o Scholtisie oraz wykaz utworów przetłumaczonych na język polski. Uporządkowane chronologicznie opracowania, studia, przyczynki i artykuły pokazują, iż wciąż brakuje monografii życia i twórczości pisarza oraz że zróżnicowane tematycznie i gatunkowo utwory powinny zachęcić polskich wydawców i krytyków do ich spopularyzowania na Śląsku.

Grażyna Barbara Szewczyk